Czarnogóra

Czarnogóra nazywana również Montenegro należy do jednego z najpiękniejszych państw w Europie i nie jest jeszcze do końca odkryta przez turystykę masową, co sprzyja jej atrakcyjności. Klimat tworzą nie tylko zachwycające krajobrazy, ale także pewnego rodzaju kameralność pozwalająca świetnie wypocząć. Jedyne w swoim rodzaju wybrzeże oferuje turystom piaszczyste i żwirowe plaże komponujące się ze szmaragdowym morzem i wszechobecnymi górskimi zboczami, wspaniałe klify przywołujące na myśl norweskie fiordy, wiele malowniczych wysepek, na których do tej pory dumnie wznoszą się wspaniałe ruiny twierdz, zamki i bajkowe kościółki oraz setki zatoczek kąpielowych.

Czas przelotu: Warszawa-Podgorica – ok. 2 godz. 15 min.

Czas lokalny: czas polski.

Język: czarnogórski; można porozumiewać się także po angielsku, niemiecku i rosyjsku.

Waluta: Euro

Napięcie: 220 V.

Plaże: publiczne, wstęp bezpłatny; serwis plażowy (2 leżaki + parasol) do ok. 10 EUR/dzień; popularne jest kupowanie parasoli przeciwsłonecznych (ok. 5-10 EUR); zalecane obuwie do wody.

Najczęściej Zadawane Pytania

Czy przy wyjeździe do Czarnogóry potrzebuję wizę?
Wizy nie są wymagane. Obywatele polscy mogą przekroczyć granicę z Czarnogórą, posługując się dowodem osobistym bądź paszportem ważnym min. 3 miesiące.

Czy powinienem się szczepić?
W Czarnogórze nie występują szczególne zagrożenia sanitarno-epidemiologiczne i nie wymaga się świadectw szczepień ochronnych. Państwowa opieka medyczna jest bezpłatna.

Czy w Czarnogórze jest bezpiecznie?
Zagrożenie przestępczością pospolitą jest niewielkie, zwłaszcza w głębi kraju. Również w nadmorskich miejscowościach turystycznych, przy zachowaniu podstawowych zasad ostrożności, można czuć się bezpiecznie.

Jakie jest napięcie elektryczne i wtyczki?
Napięcie w sieci wynosi 220 V. Nie ma konieczności przywożenia ze sobą adaptera do gniazdek.

Czy jest dostęp do Internetu?
W nadmorskich miejscowościach kafejki internetowe są co parę kroków . Zazwyczaj można do nich wejść wprost z promenady. Internet kosztuje od 1 do 3 euro za godzinę (można zamówić 30 minut). W górskich miejscowościach dostęp do Internetu jest utrudniony.

Czy można wynająć samochód?

Wynajęcie samochodu jest bardzo dobrym pomysłem. Musimy jednak liczyć się ze sporym wydatkiem. Ceny paliwa są takie jak w Polsce. Wypożyczenie samochodu na 1-3 dni to koszt ok. 40 EURO/dzień

Należy pamiętać o górzystym ukształtowaniu terenu, co wymaga ostrożnej jazdy. Stan dróg jest kiepski, są one na ogół wąskie i źle oznakowane. Mimo zabezpieczeń poboczy można napotkać na drodze kamienie. Kierowcy miejscowi jeżdżą niebezpiecznie i często naruszają obowiązujące przepisy.
Transport lokalny na trasach nadmorskich jest w miarę tani, sprawny i bezpieczny. Utrudnieniem jest brak rozkładów jazdy (a nawet oznakowanych przystanków) autobusów międzymiastowych i miejskich.
Ceny taksówek: 0,50–0,80 EUR za 1 km (kierowcy na życzenie wystawiają rachunek).

Jaka religia obowiązuje?
Czarnogóra jest krajem wieloetnicznym, a – co za tym idzie – wielokulturowym. Mieszkają tu głównie Czarnogórcy, Serbowie, ale również Albańczycy, Chorwaci i inne mniejszości. Dominującą religią jest prawosławie – tego wyznania jest prawie 75% społeczeństwa. Prawosławny kościół jest jednak daleki od jedności: część wyznawców należy do – nieuznawanej przez Serbską Cerkwię Prawosławną – autonomicznej Czarnogórskiej Cerkwi Prawosławnej (po latach działalności na emigracji, została zarejestrowana oficjalnie w 2000 r.). Kraj zamieszkuje również spora mniejszość muzułmańska (około 17% populacji). Największe skupiska wyznawców islamu występują na północy kraju, przy granicy z Bośnią oraz przy granicy z Albanią.

Kiedy najlepiej wybrać się do Czarnogóry?
Czarnogóra jest doskonałym miejsce wypoczynkowym ze względu na wysokie nasłonecznienie (ponad 200 dni w roku) i długi sezon kąpielowy. Typowy sezon turystyczny trwa od maja do października, najwięcej turystów pojawia się w lipcu i sierpniu, niemniej wielu podróżników decyduje się na przyjazd do kraju w maju, czerwcu, wrześniu i październiku, kiedy najlepiej zwiedza się liczne zabytki, a temperatury sprzyjają górskim wycieczkom.

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Temperatura w dzień °C	12°	13°	14°	17°	21°	25°	29°	28°	25°	21°	17°	14°
Temperatura wody °C	13°	12°	13°	14°	17°	21°	23°	23°	22°	21°	18°	15°
Temperatura w nocy °C	6°	6°	8°	11°	14°	18°	21°	21°	18°	14°	10°	8°
Śr. liczba godzin słonecznych	4	4	5	6	8	10	12	11	9	7	4	3

Jakie plaże są w Czarnogórze?
Wzdłuż wybrzeża znajdują się przepiękne plaże, wśród których znajdziemy piaszczyste i kamieniste, natomiast większość jest żwirowa. Niektóre plaże przygotowane są specjalnie dla rodzin z dziećmi, dysponują udogodnieniami w postaci zjeżdżalni, na których dzieci mogą bezpiecznie spędzać wolny czas. Plaże w kurortach są doskonale zagospodarowane, znajdują się przy nich wypożyczalnie sprzętów wodnych, restauracje i tawerny. Turyści, którzy chcą odpoczywać w odosobnieniu bez problemu znajdą dzikie i ustronne miejsca.

Najlepsze plaże to plaża miejska i Velika Plaza w Ulcinj (piaszczyste, niezwykle długa i szeroka plaża z drobnym piaskiem), piaszczyste i żwirowe plaże w Sutomore i Petrovacu, Slovenska Plaza w Budwie (żwirowa) i plaże w okolicy wyspy Sveti Stefan. Miejsca nigdy nie brakuje na długiej i żwirowej plaży Buliarica. Przyjemną, długą i żwirową plażą dysponuje Bar, Herceg Novi kilkoma mniejszymi żwirowymi plażami i wieloma kąpieliskami zorganizowanymi przy nadmorskiej promenadzie.

Jaka waluta obowiązuje w Czarnogórze i jakie są orientacyjne ceny?

Walutą Czarnogóry jest Euro. W miejscowościach turystycznych banki są na każdym rogu. Pamiętajmy jednak, aby gotówki nie wymieniać na ulicy.

Karty kredytowe są powszechnie akceptowane (można nimi także podejmować gotówkę z bankomatów). Jedynie w małych sklepach bywają z tym problemy

Ceny - konsekwencją tego są nieco wyższe ceny i porównywalne z polskimi, zwłaszcza jeżeli chodzi o posiłki w restauracjach i ceny związane z infrastrukturą turystyczną, szczególnie w nadmorskich kurortach.

Przykładowe ceny:

- Pizza w lokalu - od 4 do 10 euro
- Makarony/ spaghetti/ ravioli - od 4 do 8 euro za porcję
- Filiżanka kawy (najtańsza) - 1,5 euro, najdroższa (np. na Starówce w Budvie) – 5 euro
- Butelka wody 1,5 litrowa w hipermarkecie - 1,6 euro
- Butelka Coca-Coli 1,5 litra – 2 euro

Gdzie i jakie pamiątki kupić w Czarnogórze?
W miejscowościach turystycznych jest wiele sklepików, które przyciągają turystów swoimi pamiątkami. Popularne są tradycyjne przedmioty wykonane ręcznie, np: biżuteria z morskich koralowców lub muszelek, filigranowa biżuteria, plecione i haftowane obrusy, ręcznie wykonane przedmioty drewniane i ceramiczne. Najlepsze wyroby drewniane pochodzą z okolic Rozaje i Zabljaka. Turyści często rozglądają się za reprodukcjami ikon i druków, przy wielu monastyrach funkcjonują niewielkie sklepy z takimi pamiątkami.
W górach misternymi wyrobami sprzedawanymi na targach i niewielkich stoiskach są instrumenty muzyczne takie jak fujarki pasterskie czy gęśli – stare instrumenty smyczkowe. Wielu turystów przywozi na pamiątkę butelkę rakiji lub pyszną oliwę z okolic Baru znanego z najlepszych sadów oliwnych. U wielu sprzedawców można nabyć jedyny w swoim smaku miód, najlepsze odmiany pochodzą z doliny Bjelopavlici.

Jaka jest kuchnia?

Kuchnia jest dosyć zróżnicowana ze względu na historię kraju i wpływy obcych państw rządzących na przestrzeni wieków, dlatego dzieli się na odmianę północną, kontynentalną oraz śródziemnomorską. W przygotowywanych potrawach można dostrzec wpływy takich państw jak Chorwacja, Albania czy Macedonia, niemniej wiele śladów kulinarnych pozostawili po sobie Turcy zamieszkujący przez kilka stuleci tereny Czarnogóry. W sąsiedztwie restauracji unosi się przeważnie zapach rozmarynu, szałwii i mirtu. Większość składników pochodzi z upraw i hodowli prowadzonych zgodnie z naturą, a dania podawane są w tradycyjny sposób. Szczególnie w lokalnych restauracjach można dostać posiłki z naczyń zwanych *sac*, które przygotowywane są metodą „spod żaru" – *ispod* zapewniającą potrawom charakterystyczny smak.

Podobnie jak w Grecji do potraw dodaje się oliwę z oliwek, a dania główne urozmaicone są różnorodnymi sałatkami. Jedną z najbardziej znanych potraw jest znana również w Serbii *pasulj* – fasola przyrządzana z żeberkami, natomiast kuchnia turecka pozostawiła po sobie bułki pita, baraninę i jogurty. Ciasto *pita* można nabyć w lokalnych restauracjach i barach z różnego rodzaju nadzieniem, jak np.: mielone mięso z cebulą czy ser ze szpinakiem..

W potrawach bardzo często pojawia się kajmak, czyli rodzaj wyrobu mlecznego przypominający gęstą śmietanę lub twaróg, przechowywany w drewnianych naczyniach. Kajmak podaje się przykładowo z jagnięciną gotowaną w mleku i papryką, a samo słowo „stek" oznacza najczęściej cielęcinę faszerowaną szynką i serem.

Przechadzając się licznymi nadmorskimi promenadami można wstąpić do którejś z tawern, by spróbować owoców morza i ryb. Bardzo często na wybrzeżu można natknąć się na ryby pochodzące z Jeziora Szkoderskiego i są to najczęściej pstrągi, karpie i węgorze, smażone, wędzone i podawane w sałatkach, natomiast morskie specjały to *brancin* – okoń morski, *bakalar* – dorsz, *sipa* – kałamarnica,*hobotnica* – ośmiornica i *lignje* – kalmary. Smakowicie wygląda karp z risotto i suszonymi śliwkami, dodatkiem do niego może być cykoria, szparagi, pory czy nawet pokrzywy. Najlepsze potrawy Riwiery Czarnogórskiej to ryba „dorada w pergaminie", małże zwane „na bzuru", potrawka rybna z Zatoki Kotorskiej, łosoś z kapustą, pieczone kalmary oraz węgorz z ryżem.

W „menu" niemalże wszystkich restauracji można dostrzec znaną na całych Bałkanach potrawę jaką jest „sałatka szopska" składająca się z ogórków, sałaty, pomidorów, cebuli oraz sera (smaczna jest odmiana bez sera – *srpska*). Nie brakuje również potraw mięsnych. Najczęściej na talerzach turystów gości *pljeskavica* – pieczone na grillu mięso wołowe i wieprzowe podawane w kształcie dużego, okrągłego kotleta lub *cevapi* – takie samo mięso serwowane w postaci niewielkich pałeczek oraz *raznjici* – tym razem mięso podane w formie szaszłyka. Na niewielki głód najlepsza jest lepinja – gorący chleb faszerowany gulaszem lub serem, który można kupić prawie w każdym miejscu.

Obojętnie nie można przejść obok znanej nie tylko w Czarnogórze *corby* – gęstej zupy warzywnej z kawałkiem mięsa czy *musaki* – warstwy ziemniaków i mielonego mięsa podawanej z cebulą zapiekaną w sosie z mleka i jajek. Turyści gustujący w słodyczach powinni rozglądnąć się za *tulumbe* – rodzajem pączków o podłużnym kształcie w słodkiej zalewie, *kesten torta* – ciastem z jadalnych kasztanów czy *krempita* – ciastem z cienkim spodem i warstwą kremu o smaku waniliowym.

Wielu turystów z zapałem zabiera się za próbowanie czarnogórskich trunków. Jest w czym wybierać, gdyż mieszkańcy tego pięknego kraju często sięgają po czerwone wino Vranac o intensywnym, rubinowym kolorze i białe, wytrawne wino Krstac, najlepiej smakujące w letnie upały. W gorące dni koniecznie trzeba zaszyć się w chłodnym barze i degustować znane w Czarnogórze piwo Niksicko, którego receptura jest pilnie strzeżona lub nieco gorszej jakości piwo Bip. Ciekawym alkoholem jest również wysokoprocentowa *loza* – brandy z winogron i *kruna* – powstająca w miedzianych kadziach opalanych drewnem winorośli.

Co warto zwiedzić?

Stari Bar – istotne miejsce na mapie turystycznej Czarnogóry ze względu na swoją ciekawą historię i malownicze położenie budzące zachwyt i szacunek. Niedaleko współczesnego Baru wznoszą się ruiny starego miasta położone na szczycie wzgórza Londza, do którego wiedzie spacerowy trakt zahaczający o kramy z pamiątkami i niewielkie restauracyjki serwujące wyśmienite zakąski. Wykopaliska potwierdziły, że wzgórze było zamieszkane już w 800 r. p.n.e. przez nie do końca zidentyfikowane plemię iliryjskie. Wrażenie na turystach robi przede wszystkim spacer po wspaniałych ruinach położonych wśród imponujących masywów górskich. Imponująca jest dobrze zachowana wieża zegarowa pochodząca z czasów tureckich, wspaniała cytadela, resztki katedry św. Jerzego i romańskiej świątyni św. Mikołaja. Niezwykły jest spacer po murach obronnych, z których widać zachowany w idealnym stanie akwedukt z XVII w. Ciekawy jest także amfiteatr, w którym odbywają się liczne imprezy i przedstawienia, a historię Starego Baru można dodatkowo zgłębić w niewielkim muzeum. Po zwiedzaniu warto zobaczyć jeszcze jak wygląda położony niedaleko obronnych murów XVII-wieczny meczet Omerbasica. Turyści o żelaznym zdrowiu i ze wspinaczkowym zamiłowaniem mogą poświęcić cały dzień na zdobycie okolicznej góry Rumija – nagrodą za kilkugodzinną wyprawę jest jedyny w swoim rodzaju widok na Adriatyk, Stary Bar i malowniczą toń Jeziora Szkoderskiego.

Kotor –najpiękniejsza starówka na wschodnim wybrzeżu Adriatyku, położona u stóp majestatycznej góry Lovcen. Kotor od wieków kojarzony z Zatoką Kotorską jest miejscem starcia wpływów: bizantyjskiego i zachodnioeuropejskiego, co ma odzwierciedlenie w niepowtarzalnej architekturze, kamiennych blokach tworzących zabytki i wielu odcieniach marmurowych budowli. Starówkę otaczają majestatyczne mury, do miasta można wejść przez trzy renesansowe bramy i błądzić bezwiednie przez wiele godzin po plątaninie zakamarków..

Wyspa Mamula – niewielka wysepka wzniesiona na wylocie Boki Kotorskiej, na którą warto popłynąć rejsem wycieczkowym z Herceg Novi, żeby zobaczyć imponujący początek zatoki oraz okrągłą twierdzę – temat niejednej kartki widokowej z Czarnogóry.

Wyspa Matki Boskiej ze Skały – malownicza wysepka Zatoki Kotorskiej z ciekawą historią, według której miejscowi za haniebne czyny usypali ją w akcie skruchy z kadłubów łodzi, rozbitych statków i kamieni. Mała kapliczka na wyspie z czasem przekształciła się w większe sanktuarium, będące dzisiaj ciekawą atrakcją turystyczną położoną w przepięknym i często fotografowanym miejscu. 22 lipca każdego roku odbywa się na wyspie rytuał „rozrzucania kamieni", kiedy procesji kolorowych łodzi towarzyszą
ludowe śpiewy i liczne imprezy kulturalne.

Rejs do Błękitnej Jaskini – z Herceg Novi można wybrać się na rejs do niezwykłej groty znajdującej się przy półwyspie Lustica. Choć sam rejs jest niemałą atrakcją, turyści zachwycają się grotą o wysokości 30 m z wodą morską mieniącą się na różne kolory i niezwykłą akustyką. Do jaskini można również dojechać drogą lądową od strony Tivatu.

Podróż linią kolejową Bar-Podgorica-Belgrad – podróż , która obfituje w niezwykłe krajobrazy, tunele, malownicze góry i niezliczone mosty. Wyprawa wagonami przypominającymi rosyjski tabor przemykający nad przepaściami i po najwyższym kolejowym moście na świecie może zawrócić w głowie niejednemu globtroterowi.

Wyspa św. Stefan – malownicza wysepka będąca tematem wielu pocztówek, obmywana przez lazurowe morze ze stłoczonymi domkami charakteryzującymi się czerwonymi dachami. Można się na nią dostać piaszczystą mierzeją z kamienną podmurówką. Warto wybrać się na spacer po krętych uliczkach, wśród których można podziwiać malutkie domki i trzy niewielki cerkwie.

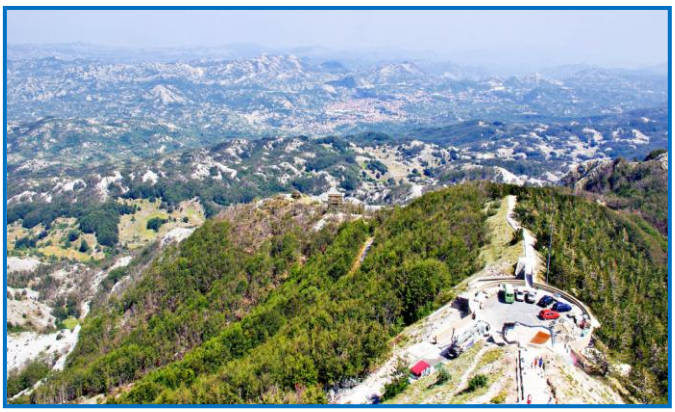

Cetynia – dawna stolica Czarnogóry i niezwykłe miasto z wieloma historycznymi tradycjami. Zabytkowe miasto najlepiej zwiedzić pieszo, gdyż wszystkie istotne miejsca znajdują się na starówce. Najważniejszy jest Trg Nikole I, na którym wznosi się dwór króla Mikołaja I Petrovicia-Njegosa z interesującym Muzeum Miejskim. Turyści odpowiednio ubrani mogą zwiedzić historyczne cerkwie i monastyry, liczne kaplice z niezwykłymi malowidłami i grobowce. Imponujące zbiory prezentuje Muzeum Cerkiewne, a ciekawscy podróżnicy mogą powędrować w okolice powodującej dreszcze Tablji – wielkiej baszty, na której przed wiekami wieszano tureckie głowy. Jednym z ważniejszych miejsc jest Orlov Krs – Skała Orłów, na której wierzchołku znajduje się pomnik znanego w Czarnogórze biskupa Daniły. Właśnie z tego miejsca roztacza się ujmująca panorama miasta i okolic. Historię Czarnogóry najlepiej zgłębić w Muzeum Historii Czarnogóry i Muzeum Sztuki z pracami Picassa i Salvadora Dali.

Monastyr Ostrog – wybudowany na zboczu doliny Zety (900 m n.p.m.), często skryty w chmurach i we mgle oraz wkomponowany w skalną wnękę – taki właśnie jest niezwykły klasztor. Monastyr został wzniesiony w XVII w., a jego fundatorem był metropolita zachodniej Hercegowiny, który w późniejszych czasach został świętym. Ostrog jest największym w Czarnogórze sanktuarium prawosławnym położonym w trudno dostępnym miejscu, które w historii był punktem oporu przeciwko Turkom oraz okupantom w czasach II wojny światowej. Wspinaczka do świętego miejsca jest niezwykle emocjonująca i niestety męcząca, dlatego dla odpoczynku warto zatrzymać się na chwilę przy dolnej cerkwi Trójcy Świętej, by zobaczyć ciekawe malowidła naścienne.

Monastyr Moraca – turyści, którzy nie mieli wcześniej okazji zwiedzać monastyrów powinni zainteresować się przykładową świątynią przed miejscowością Kolasin, składającą się z dwóch ciekawych cerkwi (Zaśnięcie Bogurodzicy i św. Mikołaja) ze skarbcem i kilkoma zabudowaniami gospodarczymi. Jest to doskonały przykład nie tylko architektury, ale także obrządku religijnego, który mogą podglądnąć zainteresowani podróżnicy.

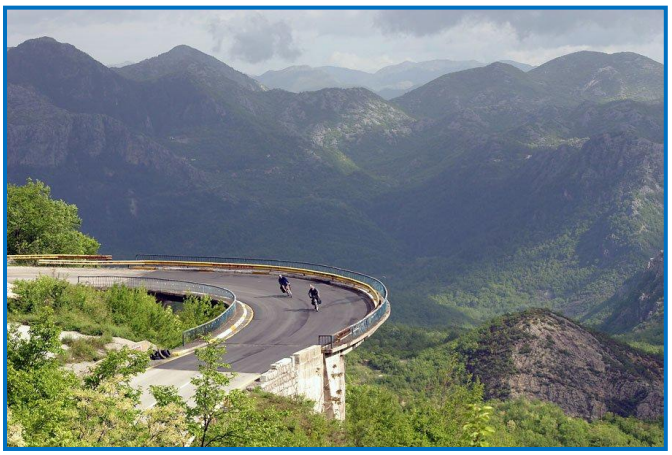

Jezioro Szkoderskie – warto wybrać się na krajobrazową przejażdżkę wzdłuż wybrzeży wielkiego jeziora łączącego Czarnogórę z Albanią. Widoki z niezwykłej i malowniczej trasy zapierają dech w piersiach, pokazując piękno czarnogórskiego pejzażu. Na jeziorze znajduje się wiele wysepek rozrzuconych po turkusowej wodzie (na niektórych wznoszą się malutkie monastyry, a na jednej z nich dumnie wznosi się zbudowana przez Turków twierdza Grmozur widniejąca często na pocztówkach z Czarnogóry). Malownicza i niebezpieczna droga wiedzie nad przepaściami i urwiskami mijając ruiny monastyrów i średniowiecznych cerkwi oraz położone na wzgórzach pola tytoniu, figowców i zagajniki kasztanowców. Tafla jeziora ciągnie się po horyzont. Trzeba się jednak mieć na baczności, gdyż jedyna dostępna droga jest niezwykle wąska i kręta, a do wymijania się samochodów służą specjalne mijanki. Z okolicznych miejscowości można wypłynąć na pełen przygód rejs po wielkim i zaskakującym akwenie. Najlepsza trasa widokowa prowadzi z Virpazaru do Livari i Ostrosu.

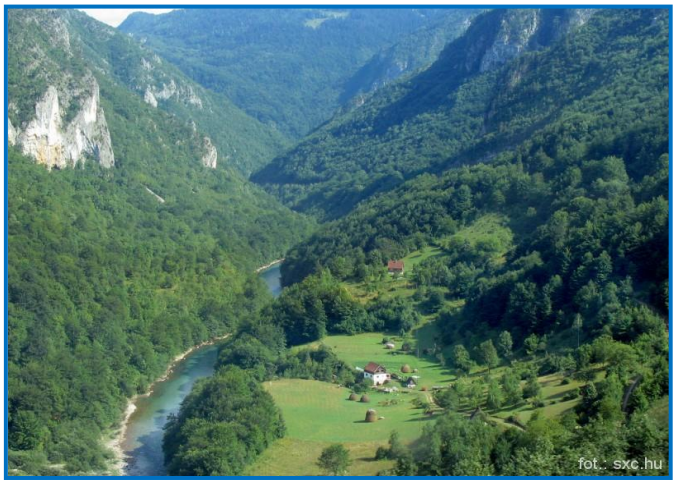

Park Narodowy Durmitor – idealne miejsce dla miłośników górskich wędrówek. Godzinami można wędrować wśród malowniczych szczytów, podziwiać niezwykłe jeziora położone wysoko w górach, zachwycające swoim pięknem, niedostępnością i nieskażoną przyrodą. Centrum parku to miejscowość Zabljak, z której najlepiej wyprawiać się na górskie szlaki.

Kanion Tary – niezwykłe miejsce objęte ochroną UNESCO ze względu na swój niepowtarzalny charakter, piękno, niezmierzoną przestrzeń i strome brzegi porośnięte unikalnymi drzewami. Kanion jest najgłębszy w Europie, wzbogacony niespotykaną i zachwycającą przyrodą i bujną roślinnością. Najpopularniejszym miejscem odwiedzanym przez turystów w kanionie Tary jest niezwykły most będący jedyną tego typu konstrukcją w Europie, z którego najlepiej podziwiać rzekę. Turyści preferujący aktywny wypoczynek powinni skorzystać z organizowanych po rzece spływów kajakami i pontonami, pełnych adrenaliny, wrażeń i przygód.